

Финансиски извештаи и Извештај на независниот ревизор

Мермерен Комбинат АД Прилеп

31 декември 2021 година

Содржина

	Страна
Извештај на независниот ревизор	1
Извештај за финансиската состојба	2
Извештај за сеопфатната добивка	4
Извештај за промените во капиталот	5
Извештај за парични текови	6
Белешки кон финансиските извештаи	7

Извештај на независниот ревизор

До Раководството и Акционерите на
Мермерен Комбинат АД, Прилеп

Грант Торнтон ДОО
Св. Кирил и Методиј 526-1/20
1000 Скопје
Северна Македонија
Т +389 (0)2 3214 700
Ф +389 (0)2 3214 710
Е Contact@mk.gt.com
Даночен број: 4030003475973

Извештај за финансиските извештаи

Ние извршивме ревизија на придружните финансиски извештаи на Мермерен Комбинат АД, Прилеп ("Друштвото"), составени од Извештај за финансиската состојба на ден 31 декември 2021 година, и Извештај за сеопфатната добивка, Извештај за промените во капиталот и Извештај за паричните текови за годината што тогаш заврши, како и преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки вклучени на страните од 3 до 40.

Одговорност на Раководството за финансиските извештаи

Раководството е одговорно за изготвување и објективно презентирање на овие финансиски извештаи согласно сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија, како и за воспоставување на таква внатрешна контрола која Раководството утврдува дека е неопходна за да овозможи изготвување на посебни финансиски извештаи кои се ослободени од материјално погрешно прикажување како резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на извршената ревизија. Ние ја извршивме ревизијата во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Северна Македонија¹. Тие стандарди бараат наша усогласеност со етичките барања, како и тоа ревизијата да ја планираме и извршуваме на начин кој ќе ни овозможи да стекнеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување. Ревизијата вклучува спроведување на процедури со цел стекнување ревизорски докази за износите и објавувањата во финансиските извештаи. Избраните процедури зависат од проценката на ревизорот и истите вклучуваат проценка на ризиците од постоење на материјално погрешно прикажување во финансиските извештаи, било поради измама или грешка. При овие проценки на ризиците ревизорот ја зема во предвид внатрешната контрола релевантна за подготвување и објективно презентирање на посебните финансиски извештаи на Друштвото со цел креирање на такви ревизорски процедури кои ќе бидат соодветни на околностите, но не и за потребата да изрази мислење за ефективност на внатрешната контрола на Друштвото.

Ревизијата, исто така вклучува и оценка на соодветноста на применетите сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на Раководството, како и оценка на севкупната презентација на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази кои што ги имаме прибавено се достатни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според нашето мислење, финансиските извештаи ја претставуваат објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Мермерен Комбинат АД, Прилеп на ден 31 декември 2021 година, како и резултатот од неговото работење и паричните текови за годината што тогаш завршува, во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија.

¹ Меѓународни стандарди за ревизија („МСР“) издадени од страна на Одборот за меѓународни стандарди за ревизија и уверување („ОМСРУ“), кои стапија на сила на 15 декември 2009 година, преведени и објавени во Службен весник на Република Македонија број 79 од 2010 година

Извештај за други правни и регулаторни барања

Раководството на Друштвото е исто така одговорно за изготвување на годишниот извештај за работењето на Друштвото за 2021 година во согласност со член 384 од Законот за трговски друштва. Наша одговорност е да изразиме мислење за конзистентноста на годишниот извештај, со историските финансиски информации објавени во годишната сметка и ревидираните финансиски извештаи на Друштвото со состојба на и за годината која завршува на 31 декември 2020, во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Северна Македонија, како и во согласност со барањата на член 34, став 1, точка (д) од Законот за Ревизија.

Наше мислење е дека, историските финансиски информации изнесени во Годишниот извештај за работењето на Друштвото со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2021, се конзистентни, во сите материјални аспекти, со информациите објавени во годишната сметка и ревидираните финансиски извештаи на Друштвото со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2021.

Марјан Андонов
Управител
Грант Торнтон ДОО, Скопје

Маја Атанасовска
Овластен ревизор

Скопје, 18 март 2022 година

Извештај за финансиската состојба

	Белешки	(Во 000 МКД) Година што завршува на 31 декември	
		2021	2020
Средства			
Нетековни средства			
Недвижности, постројки и опрема	5	899,390	953,290
Нематеријални средства	6	74,713	85,779
		974,103	1,039,069
Тековни средства			
Залихи	8	317,259	331,122
Побарувања од купувачи и останати побарувања	9	515,040	349,065
Побарувања за данок на добивка		13,267	89,659
Финансиски побарувања	10	249,169	247,314
Парични средства и еквиваленти	11	644,735	461,200
		1,739,470	1,478,360
Вкупно средства		2,713,573	2,517,429
Капитал	12		
Акционерски капитал		285,761	285,761
Резерви		893,865	801,415
Акумулирана добивка		1,469,491	1,295,744
Вкупен капитал		2,649,117	2,382,920
Обврски			
Нетековни обврски			
Позајмици	13	-	50,985
		-	50,985
Тековни обврски			
Позајмици	13	-	9,711
Обврски кон добавувачи и останати обврски	14	57,467	69,572
Обврски кон државни институции	15	6,989	4,241
		64,456	83,524
Вкупно обврски		64,456	134,509
Вкупно капитал и обврски		2,713,573	2,517,429

Овие финансиски извештаи се одобрени од Одборот на директори на Друштвото на 18 март 2022 година и потпишани во негово име од:

Christoforos Pavlidis
Претседател на
Одборот на директори

Vasileios Anagnostou
Главен Извршен директор

Nikos Michalopoulos
Финансиски директор

Извештај за сеопфатната добивка

	Белешки	(Во 000 МКД) Година што завршува на 31 декември	
		2021	2020
Приходи од продажба	16	1,856,679	1,365,056
Цена на чинење на продажбата	17	(546,824)	(542,969)
Бруто добивка		1,309,855	822,087
Административни и продажни трошоци	18	(297,425)	(280,572)
Останати деловни приходи	20	3,426	3,519
Добивка од редовно работење		1,015,856	545,034
Финансиски приходи	21	16,312	7,410
Финансиски (расходи)	21	(22,751)	(10,086)
Финансиски (расходи), нето		(6,439)	(2,676)
Добивка пред оданочување		1,009,417	542,358
Данок на добивка	22	(97,553)	(30,981)
Добивка за годината		911,864	511,377
Останата сеопфатна добивка за годината		-	-
Вкупна сеопфатна добивка за годината		911,864	511,377
Тековна добивка која им припаѓа на имателите на обични акции		911,864	511,377
Вкупна сеопфатна добивка која им припаѓа на имателите на обични акции		911,864	511,377
Заработувачка по акција (во денари по акција)	25	194.60	109.10
ЕБИТДА		1,152,956	684,574

Извештај за промените во капиталот

	(Во 000 МКД)			
	Акционерски капитал	Резерви	Акумулирана добивка	Вкупно
На 1 јануари 2021	285,761	801,415	1,295,744	2,382,920
Трансфер во резерви за реинвестирана добивка од акумулирана добивка (Бел.12)	-	92,500	(92,500)	-
Објавени дивиденди (Бел.12)	-	-	(645,662)	(645,662)
Трансфер од резерви за реинвестирана добивка во акумулирана добивка (Бел.12)	-	(50)	45	(5)
Вкупни трансакции со сопствениците	-	92,450	(738,117)	(645,667)
Добивка за годината	-	-	911,864	911,864
Останата сеопфатна добивка:				
Вкупна останата сеопфатна добивка	-	-	-	-
Вкупна сеопфатна добивка	-	-	911,864	911,864
На 31 декември 2021	285,761	893,865	1,469,491	2,649,117
На 1 јануари 2020	285,761	555,740	1,524,685	2,366,186
Трансфер во резерви за реинвестирана добивка од акумулирана добивка (Бел.12)	-	246,000	(246,000)	-
Објавени дивиденди (Бел.12)	-	-	(494,456)	(494,456)
Вкупни трансакции со сопствениците	-	246,000	(740,456)	(494,456)
Добивка за годината	-	-	511,377	511,377
Останата сеопфатна добивка:				
Трансфер на вишокот на продадени и расходувани материјални средства	-	(325)	138	(187)
Вкупна останата сеопфатна добивка	-	(325)	138	(187)
Вкупна сеопфатна добивка	-	(325)	511,515	511,190
На 31 декември 2020	285,761	801,415	1,295,744	2,382,920

Извештај за парични текови

	Белешки	(Во 000 МКД)	
		Година што завршува на 31 декември	
		2021	2020
Оперативни активности			
Добивка пред оданочување		1,009,417	542,358
<u>Корекции за:</u>			
Амортизација и депрецијација	5,6	137,100	139,540
Расход од обезвреднување на застарени залихи	8,17,18,23	16,581	5,060
Растур, расипување и крш	8,18, 23	7,277	25,326
Расход од обезвреднување на застарени материјали и резервни делови	8,17,18,23	6,968	-
Нето евидентирана вредност на отпишана опрема	5,18	1,543	3,382
Расход од оштетување и отпис на побарувања	9,18	106	75
Кусоци	8,18	36	-
Нето евидентирана вредност на продадена опрема	5,18	-	895
Отпис на обврски и вишоци по попис	20	(783)	(782)
Приход од продадени материјални средства	5,20	(358)	(338)
Отпис на обврски по дивиденди	20	-	(124)
Приход од наплата на претходно резервирани побарувања	9,20	-	(28)
Камати, нето	21	(1,053)	741
Добивка од работење пред промени во оперативен капитал		1,176,834	716,105
<u>Промени во оперативниот капитал:</u>			
Залихи		(16,949)	(28,571)
Побарувања од купувачи и останати побарувања		(166,081)	177,485
Обврски кон добавувачи и останати обврски		(8,773)	(27,396)
Готовина во деловното работење		985,031	837,623
Платени камати		(1,201)	(2,507)
Платен данок на добивка		(21,161)	(130,040)
Парични текови од деловното работење		962,669	705,076
Инвестициони активности			
Набавка на материјални средства		(70,899)	(273,736)
Набавка на нематеријални средства		(2,778)	(2,171)
Прилив од продажба на опрема		358	338
Одлив на депозити во банки		(1,855)	(29,875)
Примени камати		2,159	1,751
Парични текови (употребени во) инвестициони активности		(73,015)	(303,693)
Финансиски активности			
Прилив на позајмици		-	-
(Отплата на позајмици)		(60,696)	(9,474)
Платени дивиденди и поврзани даноци		(645,423)	(494,486)
Парични текови (употребени во) фин. активности, нето		(706,119)	(503,960)
Нето промени кај паричните средства и еквиваленти		183,535	(102,577)
Парични средства и еквиваленти на почетокот	11	461,200	563,777
Парични средства и еквиваленти на крајот	11	644,735	461,200

Белешки кон финансиските извештаи

1 Општи информации

Мермерен Комбинат А.Д. Прилеп (“Друштвото”) е Акционерско Друштво основано и со седиште во Република Северна Македонија. Адресата на неговото регистрирано седиште е: Ул. “Леце Котески” бр. 60А, Прилеп, Република Северна Македонија.

На 10 април 2009 Stone Works Holdings Coöperatief U.A(компанија основана во Холандија) се стекна со 88,4% од акционерскиот капитал на Друштвото.

На 5 септември 2017, Pavlidis S.A. Marble-Granite од Грција (“Pavlidis”) се стекна со 100% од капиталот на Stone Works, краен сопственик на Друштвото е “Pavlidis” .

Акциите на Друштвото котираат на Македонската берза за хартии од вредност и на Атинската берза за хартии од вредност преку ELPIS статус (потврди од грчки депозитар).

На 26 февруари 2018, Pavlidis објави понуда на сопствениците на ELPIS за да купи ELPIS. Во периодот од 01.03.18 до 28.03.18 беа купени вкупно 310,262 ELPIS, што претставува 6,62% од вкупните акции на Друштвото.

На 28 јуни 2018, Stone Works купи дополнителни 34,449 акции и на 12 јули уште 5,082 акции. Следствено, на 31 декември 2020 и 31 декември 2021 е сопственик на 89,25% од акционерскиот капитал.

Основната дејност на Друштвото вклучува ископ, обработка и дистрибуција на мермер и декоративен камен. Друштвото потпиша договор за концесија за право на ископ со важност до 2030 година. Друштвото ги врши деловните активности на домашен и странски пазари, и со состојба на 31 декември 2021 година вработува 284 лица (2020: 330 лица).

2 Сметководствени политики

Во продолжение се прикажани основните сметководствени политики употребени при подготовката на овие финансиски извештаи. Овие политики се конзистентно применети на сите прикажани години, освен доколку не е поинаку наведено.

2.1 Основа за подготовка

Овие финансиски извештаи се подготвени во согласност со Законот за трговски друштва (“Службен весник на РМ” бр. 28/2004 ... 215/2021) и Правилникот за водење сметководство (“Службен весник на РМ” бр. 159 од 29 декември 2009 година, бр. 164 од 2010 година и 107 од 2011 година). Според овој Правилник се пропишува водењето сметководство во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ) вклучувајќи ги и Толкувањата на постојниот комитет за толкување (ПКТ) и Толкувања на Комитетот за толкување на меѓународното финансиско известување утврдени од Одборот за меѓународни сметководствени стандарди (КТМФИ) издадени на 1 јануари 2009 година.

Основа за подготовка (продолжува)

Финансиските извештаи се подготвени според концептот на историска вредност освен за финансиските средства расположливи за продажба и финансиските средства и обврски (вклучувајќи и деривативни инструменти), доколку постојат, кои се мерат по објективната вредност. Основите за мерење на секој поединечен вид на средство, обврска, приход и расход се детално опишани во продолжение на оваа белешка.

Подготовката на овие финансиски извештаи во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија бара употреба на одредени критични сметководствени проценки. Таа исто така бара Раководството на Друштвото да употребува свои проценки во процесот на примена на сметководствените политики. Подрачјата што вклучуваат повисок степен на проценка или комплексност, или подрачјата во кои претпоставките и оценките се значајни за финансиските извештаи, се обелоденети во Белешка 4: Значајни сметководствени проценки.

Финансиските извештаи се изготвени со состојба на и за годините кои завршуваат на 31 декември 2021 и 2020. Тековните и споредбените податоци во рамки на овие финансиски извештаи се изразени во денари, освен доколку не е поинаку нагласено.

2.2 Претпоставка за неограничен континуитет во деловното работење

Овие финансиски извештаи се подготвени врз основа за претпоставката за неограничен континуитет што подразбира реализација на средствата и обврските во нормалниот тек на работењето. Раководството на Друштвото направи целосна проценка на влијанието на КОВИД-19 и глобална политичка – економска и енергетска криза врз подготовката и презентацијата на овие посебни финансиски извештаи, земајќи ги во предвид следниве фактори: тековна и очекувана профитабилност, можност за продолжување со обезбедување услуги и обезвреднување на средствата. Овие фактори не укажуваат на постоење на материјална несигурност што може да предизвика значителен сомнеж во можноста на Друштвото да продолжи како неограничен континуитет.

2.3 Трансакции во странска валута

Функционална и презентациска валута

Друштвото ја води својата сметководствена евиденција и ги составува своите законски извештаи во локална валута, односно во Македонски Денар (МКД), што претставува функционална и презентациска валута на Друштвото.

Трансакции и салда

Трансакциите деноминирани во странска валута се искажани во Македонски денари со примена на официјалниот среден курс на денот на трансакцијата. Средствата и обврските деноминирани во странска валута се искажани во Македонски денари ("денари") по средниот курс на Народната Банка на Република Северна Македонија на последниот ден од пресметковниот период. Сите добивки и загуби кои произлегуваат од курсните разлики прикажани се во Извештајот за сеопфатната добивка како приходи или расходи од финансирање во периодот на нивното настанување. Средните девизни курсеви кои беа применети за прикажување на позициите на Извештајот за финансиска состојба деноминирани во странска валута, се следните:

	31 декември 2021	31 декември 2020
1 УСД	54.3736 денари	50.2353 денари
1 ЕУР	61.6270 денари	61.6940 денари
Прос. курс на Евро	61.6275 денари	61.6742 денари

2.4 Недвижности, постројки и опрема

Недвижностите, постројките и опремата се евидентирани по набавна вредност или по претпоставена набавна вредност намалена за соодветната исправка на вредноста и загуби поради обезвреднување, доколку постојат. Претпоставената набавна вредност претставува ревалоризирана набавна вредност врз основа на извршена независна проценка во 2002 година. Недвижностите, постројките и опремата набавени по 2002 година се првично се признаваат по нивната набавна вредност.

Зголемувањето на евидентираната вредност на недвижностите, постројките и опремата поради ревалоризацијата е признаено во корист на ревалоризационите резерви во рамките на капиталот на Друштвото. Кога ревалоризираниите средства се расходуваат или продаваат, соодветниот дел од ревалоризационите резерви се пренесува во корист на акумулираните добивки.

Депрецијацијата се пресметува во Извештајот за сеопфатната добивка според право-пропорционалната метода во текот на проценетиот корисен век на недвижностите, постројките и опремата. Изградените недвижности, постројки и опрема се амортизираат од моментот на нивното ставање во употреба. Депрецијација не се пресметува на земјиштето и инвестициите во тек.

Проценетиот корисен век е како што следи:

Згради	40 години
Машини	10 години
Погонска опрема	4-5 години
Моторни возила и мебел	4-5 години
Нематеријални средства	5-16 години

Вкупната амортизација за годината која завршува на 31 декември 2021 е 137,100 илјади денари.

Резидуалните вредности како и векот на употреба на средствата се проверуваат и доколку е потребно се корегираат, на секој датум на Извештајот за финансиската состојба. Евидентираната вредност на средствата се намалува веднаш до нивната надоместлива вредност во случај кога евидентираната вредност ја надминува надоместливата вредност (Белешка 2.6).

Приходите или расходите поврзани со оттуѓувања се одредуваат по пат на споредба на приливите од оттуѓување со евидентираниот износ и се евидентираат во Извештајот за сеопфатната добивка како останати приходи или останати расходи.

Трошоците по камати за позајмици кои се користат за финансирање на изградба на недвижностите, постројките и опремата се капитализираат за време на периодот кој е потребен да се завршат и подготват средствата за нивно ставање во употреба. Останатите трошоци по основ на позајмици се евидентирани како трошок. Трошоците за редовно одржување и поправки се евидентираат како деловни расходи во моментот на нивното настанување. Унапредувањата на постоечките средства се капитализираат само доколку тоа ги зголемува идните економски користи опфатени во ставката на недвижности, постројки и опрема.

2.5 Нематеријални средства

Средства за истражување и развој

Средствата за истражувачки активности кои се превземаат со цел да се добијат нови научни или технички познавања и разбирања се евидентираат во Извештајот за сеопфатната добивка како трошоци во моментот на нивното настанување. Средствата за развојни активности, со кои наодите од истражувањата се внесуваат во план или дизајн за производство на нови или значително подобрени производи и процеси се капитализираат доколку производот или процесот е технички или комерцијално оправдан и Друштвото има доволно ресурси за реализирање на развојот. Капитализираните трошоци ги вклучуваат набавната вредност на материјалите, директна работна сила и соодветен дел од општите трошоци. Останатите трошоци за развој се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка како трошоци во моментот на нивното настанување. Капитализираните развојни трошоци се евидентираат по набавна вредност намалена за исправка на вредноста и загуби од оштетување. Амортизација се признава во тековните расходи користејќи праволиниска метода во текот на периодот на очекувана корист, кој се проценува дека изнесува пет до шеснаесет години.

Трошоци за отворање на нови подрачја

Друштвото ги признава трошоците за отворање на нови подрачја како средства ако и само ако следните услови се исполнети:

- Веројатно е дека идните економски бенефити (подобрен пристап до локациите со руда) поврзани со отворање на нови подрачја, ќе се прелеат на сметка на Друштвото;
- Друштвото може да ја идентифицира компонентата локалитетот со руда до кое место пристапот е подобрен; и
- Трошоците кои се однесуваат на отворањето на нови подрачја поврзани со компонентата можат да бидат измерени.

Средствата за отворање на нови подрачја се евидентираат како дополнување на нематеријални средства. Почетно, тие се мерат по набавна вредност, а тоа е акумулација на трошоци кои се директно направени за вршење на активност за отворање на нови подрачја која го подобрува пристапот до идентифицираната компонента или руда, плус распределба на припишани индиректни трошоци. Трошоците поврзани со инцидентно работење не се вклучени во цената на средствата потребни за отворање нови подрачја. По почетното признавање, средствата за отворање нови подрачја се евидентираат по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и помалку поради загуби од оштетувања, доколку ги има. Средствата за отворање на нови подрачја ќе се амортизираат врз систематска основа, во текот на очекуваниот век на идентификуваната компонента на рудата која е попристапна поради отворањето на подрачјето.

Останати нематеријални средства

Трошоците за стекнување права, лиценци, трговски знаци и софтвер се капитализирани и амортизирани користејќи праволиниска метода во текот на период од пет години.

2.6 Оштетување на нефинансиски средства

Недвижностите, постројките и опремата, како и нематеријалните средства со дефиниран век на употреба се проверуваат за постоење на можни оштетувања секогаш кога одредени настани или промени на услови укажуваат дека евидентиранiot износ на средствата не може да се надомести. Секогаш кога евидентиранiot износ на средствата го надминува нивниот надоместлив износ, се признава загуба од оштетување во Извештајот за сеопфатната добивка. Надоместливиот износ претставува повисокиот износ помеѓу нето продажната цена и употребната вредност на средствата.

Оштетување на нефинансиски средства (продолжува)

Нето продажната цена е износ кој се добива од продажба на средство во трансакција помеѓу добро известени субјекти, додека употребената вредност е сегашната вредност на проценетите идни готовински приливи што се очекува да произлезат од континуираната употреба на средствата и од нивното отуѓување на крајот од употребниот век. Надоместливите износи се проценуваат за поединечни средства или, ако е тоа неможно, за целата група на средства која генерира готовина.

2.7 Финансиски средства

Друштвото ги класифицира своите финансиски средства во следните категории: финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби, финансиски средства кои се чуваат до моментот на нивното доспевање, кредити и побарувања и финансиски средства расположливи за продажба. Класификацијата зависи од целта поради која финансиските средства биле набавени. Раководството ги класифицира своите вложувања во моментот на нивното првично признавање.

Финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби

Финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби се финансиски средства кои се наменети за тргување. Финансиското средство се класифицира во оваа категорија доколку е стекнато претежно со цел за продажба на краток рок. Средствата од оваа категорија се класифицираат како тековни средства и се евидентираат по објективна вредност при што промената во објективната вредност се признава во тековните приходи или расходи. На датумот на известување Друштвото нема средства класифицирани во оваа категорија.

Финансиски средства кои се чуваат до доспевање

Финансиски средства кои се чуваат до доспевање на недеривативни финансиски средства или определени плаќања и фиксно доспевање кои раководството на Друштвото има позитивна намера и можност да ги чува до доспевање. На датумот на известување Друштвото нема средства класифицирани во оваа категорија.

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се не-деривативни финансиски средства со фиксни или одредени плаќања кои не котираат на активен пазар. Тие се вклучени во тековните средства, освен оние кои доспеваат во период подолг од 12 месеци од датумот на известување. Тие се класифицираат како нетековни средства.

Кредитите и побарувањата на Друштвото на датумот на извештајот за финансиската состојба се состојат од побарувања од купувачи и останати побарувања, финансиски побарувања и пари и парични еквиваленти.

Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се не-деривативи, кои се креирани во оваа категорија или пак не се класифицирани во било која од останатите категории. Тие се вклучени во нетековни средства, освен ако раководството има намера да го отуѓи вложувањето во рок од 12 месеци од датумот на известување. На датумот на известување Друштвото нема средства класифицирани во оваа категорија.

Признавање и мерење на финансиските средства

Набавките и продажбите на финансиските средства се евидентираат на датумот на трансакцијата - датумот на кој што Друштвото има обврска да го купи или продаде средството.

Сите финансиски средства различни од средствата по објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат според објективната вредност зголемена за трошоците на трансакциите. Средствата по објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат според нивната објективна вредност, при што трошоците на трансакциите се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка.

Финансиски средства (продолжува)

Финансиските средства престануваат да се признаваат по истекот на правата за примање на паричните текови од финансиските средства или по нивното пренесување, а Друштвото ги пренело значително сите ризици и користи од сопственоста.

Финансиските средства расположливи за продажба и финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби последователно се евидентирани по нивната објективна вредност. Позајмиците и побарувањата се евидентирани по амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна камата.

Сите финансиски средства кои не се евидентираат по објективна вредност преку добивката или загубата иницијално се признаваат по објективна вредност зголемена за трансакционите трошоци. Добивките и загубите кои произлегуваат од промената на објективната вредност на средствата по објективна вредност преку добивки и загуби се вклучуваат во Извештајот за сеопфатната добивка како “останати (загуби)/добивки нето” во периодот кога настануваат.

Приходите од дивиденди од финансиските средства преку добивки и загуби се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка како дел од останатите приходи во моментот кога Друштвото има воспоставено право на прилив од дивиденда. Промените на објективната вредност на монетарните и не-монетарните вложувања класифицирани како расположливи за продажба се признаени во останатата сеопфатна добивка.

Кога хартиите од вредност класифицирани како расположливи за продажба се продаваат или се оштетени, акумулираната корекција на објективната вредност признаена во капиталот се вклучува во Извештајот за сеопфатната добивка како добивки и загуби од вложувања во хартии од вредност.

Каматите на вложувањата во хартии од вредност расположливи за продажба се пресметани со употреба на методата на ефективна камата и се признаени во Извештајот за сеопфатната добивка како дел од финансиските приходи. Дивидендите на вложувањата во инструменти на капиталот расположливи за продажба се признаени во Извештајот за сеопфатната добивка како дел од останатите приходи кога Друштвото има воспоставено право на прилив од дивиденди.

Објективните вредности на котираните вложувања се базираат на тековните цени на котација. Доколку пазарот за некое финансиско средство не е активен (и за некотирани хартии од вредност), Друштвото утврдува објективна вредност по пат на употреба на техники на проценка.

На секој датум на Извештајот за финансиска состојба Друштвото врши проценка дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. Во случај кога хартиите од вредност се класифицирани како расположливи за продажба, значителен или пролонгиран пад на објективната вредност на хартијата од вредност под нивната набавна вредност претставува индикатор дека средството е оштетено. Доколку постои таков доказ за хартиите од вредност класифицирани како расположливи за продажба, кумулативната загуба-измерена како разлика меѓу набавната вредност и тековната објективна вредност, намалена за загубата поради оштетување претходно признаена во Извештајот за финансиската состојба, се отстранува од капиталот и се признава во Извештајот за сеопфатната добивка. Загубите поради оштетување признаени во Извештајот за сеопфатната добивка за вложувањата во инструменти на капиталот не се коригираат преку Извештајот за сеопфатната добивка. Тестирањето за оштетување на побарувањата е подетално опишано во продолжение на оваа Белешка 2.10.

Финансиски средства (продолжува)

Оштетување на финансиски средства

а. Средства евидентирани по амортизирана набавна вредност

На крајот на секој пресметковен период, Друштвото проценува дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. Финансиското средство или групата на финансиски средства, се оштетени, и загуба поради оштетување се евидентира само ако постои објективен доказ за оштетување како резултат на еден или повеќе настани кои се случиле по првичното признавање на средството (настан на загуба) и дека настанот или настаните на загуба имаат влијание на очекуваните идни парични текови на финансиското средство или групата на финансиски средства кои можат веродостојно да се проценат.

Како докази за оштетување може да се земат индикациите дека должникот или групата должници имаат значајни финансиски тешкотии, доцнење при исплата на главница и камата, веројатност дека ќе влезат во стечај или друга реорганизација, и каде што постојат видливи индикации за намалување на идните парични текови како што се промените во економските услови кои кореспондираат со загубата.

За категоријата кредити и побарувања износот на загубата поради оштетување претставува разлика помеѓу евидентираниот износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови (исклучувајќи ги идните кредитни загуби кои не се случиле) дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство.

Евидентираниот износ на средството се намалува и износот на загубата истовремено се признава во Извештајот на сеопфатната добивка. Доколку кредитот или средството кое се чува до доспевање е со променлива каматна стапка, тековната ефективна каматна стапка утврдена според договорот претставува стапката на мерење на било која загуба од оштетување. На пример, Друштвото може да го измери оштетувањето на средството врз основа на објективната вредност на инструментот, користејќи пазарна цена.

Доколку во некој последователен период износот на оштетувањето се намали и тоа намалување може објективно да се поврзе со настан кој настанал после признавањето на оштетувањето (како на пример подобрување на кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција во Извештајот на сеопфатната добивка.

б. Финансиски средства расположливи за продажба

На крајот на секој пресметковен период, Друштвото проценува дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. За должнички хартии од вредност, Друштвото ги користи критериумите наведени во под точка (а). Кај сопственички хартии од вредност расположливи за продажба, значителното или пролонгирано опаѓање на објективната вредност на хартиите од вредност под нивната набавна вредност претставува индикатор дека средството е оштетено. Доколку постои таков доказ за финансиските средства расположливи за продажба, кумулативната загуба - измерена како разлика меѓу набавната вредност и тековната објективна вредност, намалена за загубата поради оштетување претходно признаена во Извештајот за финансиската состојба, се отстранува од капиталот и се признава во Извештајот за сеопфатната добивка. Загубите поради оштетување признаени во Извештајот за сеопфатната добивка за вложувањата во инструменти на капиталот не се коригираат преку Извештајот за сеопфатната добивка.

Доколку во некој последователен период објективната вредност на должничките инструменти евидентирани како финансиски средства расположливи за продажба се зголеми и зголемувањето може објективно да се поврзе со некој настан по датумот на евидентирањето на оштетувањето во добивките или загубите, претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција во Извештајот на сеопфатната добивка.

2.8 Пребивање на финансиските инструменти

Финансиските средства и обврски се пребиваат и нето вредноста се презентира во Извештајот за финансиска состојба, кога постои законско извршно право за пребивање на признаените вредности и постои можност да се порамнат на нето основа или пак истовремено да се реализираат средствата и подмират обврските.

2.9 Залихи

Залихите се евидентирани по пониската помеѓу набавната и нето реализационата вредност. Трошокот на залихите се одредува користејќи го методот на пондентиран просек. Трошокот за готовите производи и за производство во тек вклучува трошоци за сировини, директна работна сила, други директни трошоци и општи трошоци на производство (утврдени врз основа на нормалниот оперативен капацитет).

Трошокот на залихите не ги вклучува трошоците по камати за позајмици. Нето реализационата вредност претставува продажна вредност во секојдневниот тек на работата, намалена за трошоците за завршување, маркетинг и дистрибуција.

2.10 Побарувања од купувачи и останати побарувања

Побарувања од купувачите претставуваат износи од купувачи за продадени стоки или извршени услуги во нормалниот тек на работењето. Доколку наплатата на побарувањата се очекува за една или помалку од една година (или во временска рамка на еден оперативен циклус доколку е подолг), побарувањата се класифицирани како тековни средства. Доколку не ги исполнуваат наведениот услов, истите се класифицираат како не-тековни средства. Побарувањата од купувачи иницијално се признаваат по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка, нето од резервирањето поради оштетување. Резервирање поради оштетување се пресметува кога постои објективен доказ дека Друштвото нема да може да ги наплати сите побарувања според нивните оригинални услови на побарувања.

Значителни финансиски потешкотии на должникот, веројатноста за стечај или финансиско реорганизирање како и пролонгирање или неможност за плаќање претставуваат индикатори дека побарувањата од купувачи се оштетени. Посебно значајните должници се тестирани за оштетување секој поединечно. Останатите должници се испитуваат заеднички во групи кои имаат слични карактеристики на кредитен ризик.

Износот на резервирањето претставува разлика помеѓу евидентираните износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство. Средствата со краткорочно доспевање не се дисконтираат. Евидентираните износ на средството се намалува преку употребата на сметка за резервирање поради оштетување, а расходот се признава во Извештајот за сеопфатната добивка во рамките на продажни и административни трошоци. Во случај на ненаплатливост на побарувањето истото се отпишува во сметката за резервирање поради оштетување за побарувања од купувачи. Последователната наплата на претходно отпишаните износи се признаваат во рамките на продажни и административни трошоци во Извештајот за сеопфатната добивка.

2.11 Парични средства и еквиваленти

Паричните средства и еквиваленти вклучуваат готовина во благајна, депозити по видување во банки и други краткорочни високоликвидни вложувања кои доспеваат во периоди не подолги од 3 месеци од датумот на стекнување.

2.12 Капитал, резерви, нераспределени добивки и дивиденди

(а) Акционерски капитал – главнина и премии

Акционерскиот капитал се состои од објективната вредност на монетарните влогови од страна на акционерите.

(б) Резерви

Резервите, кои се состојат од ревалоризациони и задолжителни резерви се создадени во текот на периодите врз основа на добивки/загуби од ревалоризација на недвижностите, постројките и опремата во случајот со ревалоризационите резерви, како и по пат на распределба на акумулираните добивки врз основа на законска регулатива и одлуките на раководството и акционерите на Друштвото.

(в) Акумулирани добивки

Акумулираните добивки ги вклучуваат задржаните добивки од тековниот и претходните периоди.

(г) Дивиденди

Дивидендите се признаени како обврски во периодот во кој што се одобрени од страна на сопствениците на Друштвото. Дивидендите за годината што се објавени по датумот на Извештајот за финансиската состојба се објавени во Белешката за настани по датумот на известување.

2.13 Финансиски обврски

Финансиските обврски се класифицираат во согласност со содржината на договорниот аранжман. Сите финансиски обврски на Друштвото на датумите на известување се класифицирани во категоријата останати финансиски обврски евидентирани по нивната амортизирана набавна вредност. Тие се состојат од примени позајмици, обврски кон добавувачи и останати обврски.

Обврски кон добавувачи и други обврски

Обврските кон добавувачи се обврски за плаќање за стоки или услуги кои се стекнати во нормалниот тек на работењето. Обврските се евидентираат како тековни доколку плаќањето на истите се изврши во рок една година или помалку од една година (или во временска рамка на еден оперативен циклус доколку е подолг). Доколку не го исполнуваат наведениот услов, истите се класифицираат како не-тековни обврски. Обврските кон добавувачи се евидентирани по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка.

Позајмици

Позајмиците иницијално се евидентирани според нивната објективна вредност, намалена за трошоците на трансакција. Последователно, позајмиците се евидентираат според нивната амортизирана набавна вредност; разликите помеѓу примањата (намалени за трошоците на трансакцијата) и надоместливиот износ се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка за времетраењето на позајмиците, користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Надоместоците кои се плаќаат за воспоставување на кредитни линии се признаваат како трошок за трансакцијата на позајмицата доколку постои веројатност дека дел или целата линија ќе се повлече. Во овој случај, надоместокот се одложува до моментот на повлекувањето. Доколку не постои доказ дека ќе се повлече одреден дел или сите кредитни линии, надоместокот се капитализира како однапред извршени плаќања за ликвидност и се амортизира за периодот на аранжманот.

Позајмиците се класифицирани како тековни обврски освен доколку Друштвото има безусловно право за подмирување на обврската за најмалку 12 месеци по датумот на Извештајот за финансиската состојба.

2.14 Трошоци за позајмување

Општите и посебните трошоци за позајмици директно поврзани со стекнување, изградба или производство на квалификувани средства, кои претставуваат средства за кои е потребен значителен период на време да се подготват за нивната наменска употреба или продажба, се додаваат на набавната вредност на тие средства, до моментот кога средствата се значително подготвени за нивната наменска употреба или продажба.

Приходите од вложувања стекнати од привремена инвестиција на специфични обврски по кредити каде се очекуваат трошоците за квалификувани средства се одземаат од трошоците за позајмување кои можат да се квалификуваат за капитализација. Сите останати трошоци за позајмици се признаени во добивките или загубите во периодот во кој настанале.

2.15 Наем

Друштвото признава постоење на договор за наем врз основа на суштината на договорот во зависност од тоа дали исполнувањето на договорот зависи од употребата на специфичното средство или средства или договорот пренесува право за употреба на средството.

Друштвото како закупец

Финансиски наем е тековен закуп на средство кој на Друштвото суштински му ги пренесува ризиците и бенефитите поврзани за сопственоста на предметот на наем. Закупените средства се капитализираат во моментот на отпочнувањето на наемот по нивната објективна вредност или ако е пониска, тогаш по сегашната вредност на минималните наем плаќања. Наем плаќањата се распределени помеѓу финансиските давачки и намалувањето на наем обврските со цел да се постигне константна каматна стапка за останатиот износ на обврската. Финансиските давачки се наплаќаат директно од приходот. Капитализираните средства за наем се амортизираат според пократкиот од проценетиот работен век на средството или според наем периодот, ако не постои реална сигурност дека Друштвото ќе стекне сопственост над средството до крајот на наем периодот. Друштвото нема класифицирани средства во оваа категорија.

Исплатите на оперативен наем се признаваат како трошок на правопропорционална основа во текот на наем периодот. Поврзаните трошоци како што се трошоци за одржување и осигурување се признаваат во периодот на нивното настанување.

Друштвото како закуподавач

Наемот каде Друштвото суштински ги задржува сите ризици и бенефити од сопственоста на средството се класифицира како оперативен наем. Иницијалните директни трошоци кои се јавуваат при договорите за оперативен наем во извештајот за финансиска состојба се презентираат како одложени трошоци и се признаваат како добивки / загуби во текот на наем периодот на иста основа како приход од наемнини. Непредвидените наемнини се признаваат како приход во периодот во кои се јавиле. Однапред платените наемнини се признаваат како одложен приход.

2.16 Тековен и одложен данок на добивка

Тековниот данок на добивка за претметковниот период претставува сума од тековниот и одложениот данок на добивка.

Тековен данок на добивка

Тековниот данок на добивка по стапка од 10% се пресметува врз основа на добивката искажана во Извештајот за сеопфатна добивка корегирани за помалку искажаните приходи и непризнаените расходи за даночни цели, даночниот кредит како и други даночни ослободувања. Деловните ентитети можат да ги користат даночните загуби од тековниот период за пребивање со платените даноци кои се однесуваат на одреден период, или пак за намалување или елиминација на даночните обврски за идните периоди.

Тековен и одложен данок на добивка (продолжува)

Даночните обврзници кои ќе вршат исплати на акумулираните добивки остварени во периодот од 2009 до 2013 за дивиденди и други распределби од добивката, имаат обврска да пресметаат и платат данок на добивка.

Одложен данок на добивка

Одложениот даночен расход се евидентира во целост, користејќи ја методата на обврска, за времените разлики кои се јавуваат помеѓу даночната основа на средствата и обврските и износите по кои истите се евидентирани за целите на финансиското известување. При утврдување на одложениот даночен расход се користат тековните важечки даночни стапки.

Одложениот даночен расход се задолжува или одобрува во Извештајот за сеопфатната добивка, освен доколку се однесува на ставки кои директно го задолжуваат или одобруваат капиталот, во кој случај одложениот данок се евидентира исто така во капиталот.

Одложените даночни средства се признаваат во обем во кој постои веројатност за искористување на времените разлики наспроти идната расположлива оданочива добивка.

Со состојба на 31 декември 2021 и 2020 година, Друштвото нема евидентирано одложени даночни средства или обврски, бидејќи не постојат временски разлики на овие датуми.

2.17 Надоместоци за вработените

Придонеси за пензиско осигурување

Друштвото има пензиски планови согласно домашната регулатива за социјално осигурување според која плаќа придонеси за пензиско осигурување на своите вработени. Придонесите, врз основа на платите се плаќаат на првиот и вториот пензиски фонд одговорни за исплата на пензиите. Не постојат дополнителни обврски во врска со овие пензиски планови.

Краткорочни користи за вработените

Краткорочните користи за вработените се мерат на недисконтирана основа и се признаваат кога соодветната услуга ќе се добие. Друштвото признава обврска и расход за износот кој што се очекува да биде исплатен како краткорочен бонус во пари или како удел во добивката и доколку Друштвото има сегашна правна или изведена обврска да врши такви исплати како резултат на услуги дадени во минатиот период и доколку обврската може да се процени веродостојно. Друштвото исплаќа на вработените краткорочни користи на вработените согласно законската регулатива, како и надоместок за неискористен годишен одмор.

Обврски при пензионирање на вработените

Друштвото, согласно законската регулатива исплаќа посебна минимална сума на вработените при пензионирањето во износ еднаков на двомесечна просечна плата. Друштвото нема извршено резервирање за пресметан посебен минимален износ за пензионирање на вработените, бидејќи овој износ не е од материјално значење за финансиските извештаи.

2.18 Данок на додадена вредност

Приходите, трошоците и средствата се признаваат намалени за износот на данокот на додадена вредност, освен:

-Кога данокот на додадена вредност од набавка на средства или услуги не е надоместив од даночната власт, во кој случај данокот на додадена вредност се признава како дел од трошоците за стекнување на средството или како дел од трошокот каде што е соодветно; и

-Побарувања и обврски кои се искажани со вклучен износ на данокот на додадена вредност.

Нето износот на данокот на додадена вредност кој се надоместува од, или се плаќа на даночните органи се вклучува како дел од побарувањата или обврските во Извештајот за финансиската состојба.

2.19 Резервирања

Резервирање се признава кога Друштвото има тековна обврска како резултат на настан од минатото и постои веројатност дека ќе биде потребен одлив на средства кои вклучуваат економски користи за подмирување на обврската, а воедно ќе биде направена веродостојна проценка на износот на обврската. Резервирањата се проверуваат на секој датум на известување и се корегираат со цел да се рефлектира најдобрата тековна проценка. Кога ефектот на временската вредност на парите е материјален, износот на резервирањето претставува сегашна вредност на трошоците кои се очекува да се појават за подмирување на обврската. Резервирања не се признаваат за идни загуби од работење.

2.20 Признавање на приходи и расходи

Приходот се состои од приходи од продажба на производи и од извршени услуги. Приходот од главните производи и услуги е прикажан во Белешка 16.

Приходот се евидентира/признава според објективната вредност на надоместоците кои Друштвото ги примило или очекува да ги прими од продажба на производи или обезбедување на услуги без данок на продажба, рабат и продажни дисконти.

Друштвото го применува критериумот за признавање на приходот кој е претставен подолу при секој засебен дел од продажната трансакција за да може да ја прикаже природата на трансакцијата. Надоместокот кој се добива од овие трансакции се евидентира како посебна компонента земајќи ја во предвид објективната вредност на секоја компонента.

Приходот се признава кога истиот може да се измери, кога е веројатна наплатата, трошокот кој е направен или може да биде направен, реално може да се измери и кога се исполнети сите критериуми за различните активности на Друштвото. Овие критериуми се засноваат врз база на производите и услугите кои им се обезбедуваат на купувачите и условите од договорот кај секој случај како и подолу наведеното:

Приходи од продажба - продажба на големо- мермерни блокови и плочи

Приходот од продажба на производи се признава во моментот на испорака до корисникот, кога приходот може да се пресмета, кога е сигурно дека ќе има финансиски прилив и кога се исполнети специфични критериуми во однос на активностите на Друштвото. Приходите не се сметаат разумно мерливи се додека сите услови поврзани со продажбата не се исполнети.

Приход од обезбедување на услуги

Приходот од обезбедување на услуги се признава за периодот во кој се обезбедуваат услугите и се евидентира според степенот на завршување кога истиот може со сигурност да биде измерен. Степенот на завршување се одредува врз основа на проверка на извршената работа.

Признавање на приходи и расходи (продолжува)

Приход од камата

Приходот од каматата се евидентира пропорционално на времето што го рефлектира ефективниот принос на средствата.

Расходи од деловното работење

Расходите од деловното работење се признаваат во моментот на искористувањето на услугите односно во периодот на нивното настанување.

Пребивање на приходите и расходите

Во текот на своето редовно работење, Друштвото учествува во други трансакции кои не генерираат приходи, туку се инцидентни во однос на главните активности кои генерираат приходи, Друштвото ги презентира резултатите од таквите трансакции преку пребивање на секој приход со соодветните расходи кои произлегуваат од истата трансакција, кога ова презентирање ја одразува суштината на трансакциите или настаните.

2.21 Преземени и неизвесни обврски

Не се евидентирани неизвесни обврски во финансиските извештаи. Тие се објавуваат доколку постои веројатност за одлив на средства кои вклучуваат економски користи. Неизвесните средства не се евидентирани во финансиските извештаи, но се објавуваат кога постои веројатност за прилив на економски користи.

Износот на неизвесна загуба се евидентира како резервирања доколку е веројатно дека идните настани ќе потврдат постоење на обврска на денот на известување и кога може да се направи разумна проценка на износот на загубата.

2.22 Трансакции со поврзани субјекти

Поврзани субјекти се оние каде што еден од субјектите го контролира другиот или има значително влијание врз финансиските или деловните одлуки на другиот субјект.

2.23 Известување по оперативни сегменти

Сегмент претставува посебна група на средства и деловни активности со кои се обезбедуваат производи или услуги кои подлежат на ризик и награди и се различни од другите сегменти. Географскиот сегмент обезбедува производи и услуги во одредено економско опкружување кое е подложно на ризици кои се разликуваат од ризиците кај други географски сегменти.

2.24 Настани по датумот на известување

Настаните по завршетокот на годината кои обезбедуваат дополнителни информации во врска со состојбата на субјектот на денот на известување (настани за кои може да се врши корегирање) се рефлектирани во финансиските извештаи. Настаните по завршетокот на годината за кои не може да се врши корегирање се прикажуваат во белешките во случај кога се материјално значајни.

3 Управување со финансиски ризици

3.1 Фактори на финансиски ризици

Деловните активности на Друштвото се изложени на различни финансиски ризици, вклучувајќи кредитен ризик, како и ризици поврзани со ефектите од промените во девизните курсеви и каматните стапки. Управувањето со ризици на Друштвото се фокусира на непредвидливоста на пазарите и се стреми кон минимизирање на потенцијалните негативни ефекти врз успешноста на деловното работење на Друштвото.

Управувањето со ризици на Друштвото го врши Одборот на директори врз основа на претходно одобрени документираните политики и процедури кои го опфаќаат целокупното управување со ризици, како и специфичните подрачја, како што се ризикот од курсни разлики, каматниот ризик, кредитниот ризик, употребата на соодветни хартии од вредност и вложување на вишок ликвидни средства.

3.2 Пазарни ризици

Ризик од курсни разлики

Друштвото има деловни активности на меѓународни пазари и е изложено на ризици од курсни разлики кои произлегуваат од изложеност кон различни валути, посебно во однос на Еврото. Друштвото не користи инструменти за обезбедување од ризик од курсни разлики. Одборот на директори на Друштвото е одговорен за одржување на соодветна нето позиција за секоја валута поединечно, како и вкупно за сите валути и неговите операции се следат дневно од страна на Раководството.

Евидентираната вредност на монетарните средства и обврски на Друштвото деноминирани во странски валута е како што следи:

Средства		2021 000 МКД	2020 000 МКД
Парични средства и еквиваленти	ЕУР	639,742	430,150
Финансиски побарувања	ЕУР	249,169	247,314
Побарувања од купувачи - странски купувачи	ЕУР	498,922	331,902
Побарувања од купувачи - странски купувачи	УСД	1	1
		1,387,834	1,009,367
Обврски			
Обврски кон добавувачи - странски добавувачи	ЕУР	(10,400)	(22,770)
Позајмици	ЕУР	-	(60,696)
		(10,400)	(83,466)

Анализа на сензитивноста на странската валута

	Нето износ во МКД	+1%	+5%	-1%	-5%
31 декември 2021					
ЕУР	1,377,433	13,774	-	(13,774)	-
УСД	1	-	-	-	-
Добивка или загуба	1,377,434	13,774	-	(13,774)	-
31 декември 2020					
ЕУР	925,900	9,259	-	(9,259)	-
УСД	1	-	-	-	-
Добивка или загуба	925,901	9,259	-	(9,259)	-

Пазарни ризици (продолжува)
Ризик од курсни разлики (продолжува)

Анализата на сензитивноста ги вклучува единствено монетарните ставки деноминирани во странска валута на крајот на годината, при што се врши корекција на нивната вредност при промена на курсот на еврото за 1% додека на останатите странски валути се врши корекција за 5%. Позитивниот, односно негативниот износ означува зголемување/намалување на добивката или останатиот капитал, кој што се јавува во случај доколку денарот ја намали/зголеми својата вредност во однос на еврото за +/- 1%. додека пак за останатите странски валути за +/- 5%.

Ризик од каматни стапки

Ризик од каматни стапки претставува ризик дека објективната вредност или идните парични текови на финансиските инструменти ќе имаат промени поради промени во вредноста на пазарните каматни стапки. Друштвото е изложено на ризици поради промени на пазарните каматни стапки најмногу поради долгорочната обврска на Друштвото по основ на долг со варијабилна каматна стапка. Раководството на Друштвото е во најголема мерка одговорно за дневно следење на состојбата на ризикот од нето каматни стапки и одредува лимити за намалување на потенцијалот од каматна неусогласеност.

Следната табела ја прикажува изложеноста на Друштвото на ризици од каматни стапки:

	2021 000 МКД	2020 000 МКД
Средства		
<i>Без каматна стапка:</i>		
Побарувања од купувачи и останати побарувања	499,451	330,308
Парични средства и еквиваленти	7	31
	499,458	330,339
<i>Со фиксна каматна стапка:</i>		
Депозити во банка	249,169	247,314
Парични средства и еквиваленти	644,728	461,169
	893,897	708,483
Вкупно средства	1,393,355	1,038,822
Обврски		
<i>Без каматна стапка:</i>		
Обврски кон добавувачи и останати обврски	54,922	63,496
	54,922	63,496
<i>Со променлива каматна стапка</i>		
Позајмици	-	60,696
Вкупно обврски	-	60,696
Каматна сензитивност	54,922	124,192

Номиналните каматни стапки изнесуваат од 6 - месечен Еурибор + 3,8% (2020: 6 - месечен Еурибор + 3,8%).

Анализа на сензитивноста на каматните стапки

На 31 декември 2021	Нето износ во 000 МКД	2%	-2%
Позајмици со променлива каматна стапка	-	-	-
На 31 декември 2020	Нето износ во 000 МКД	2%	-2%
Позајмици со променлива каматна стапка	(60,696)	(1,214)	1,214

3.3 Кредитен ризик

Кредитен ризик е ризик од финансиски загуби на Друштвото доколку клиентот или другата страна на финансиските инструменти не си ги исполни обврските од договорот и најчесто настанува од побарувањата од купувачите. Изложеноста на Друштвото на кредитни ризици зависи од индивидуалните карактеристики на секој купувач.

Друштвото има воспоставено политики за продажба на производи и услуги на клиенти со соодветна кредитна историја. Друштвото има политики кои го ограничуваат износот на кредитната изложеност на неговите клиенти. Максималната изложеност на Друштвото на ризик од кредитирање е претставена со евидентираниот износ на секое финансиско средство во Извештајот за финансиска состојба.

Друштвото утврдува надоместок за оштетување кој претставува проценка за направени трошоци во однос на побарувањата од купувачи што се однесува на одредени загуби поврзани со индивидуално значајни изложувања. Побарувањата од странските купувачи се наплатуваат преку акредитиви кои доспеваат од 30 до 120 дена. Максималната изложеност на Друштвото на кредитен ризик е претставена со евидентираниот износ на секое финансиско средство во Извештајот за финансиска состојба како што е прикажано подолу:

	2021	2020
Класи на финансиски средства - евидентирана вредност(во 000 МКД):		
Кредити и побарувања		
Парични средства и еквиваленти	644,735	461,200
Финансиски побарувања	249,169	247,314
Побарувања од купувачи и останати побарувања	499,451	330,308
	1,393,355	1,038,822

Кредитниот ризик за паричните средства и еквиваленти не е од материјално значајна вредност затоа што договорните страни се угледни банки со високо ниво на надворешно кредитирање.

Друштвото ја обезбедува својата кредитна изложеност кон клиентите со банкарски гаранции, акредитиви, парични депозити, авансно плаќања итн. Иако Друштвото има значајна кредитна изложеност кон кинеските комитенти околу 84% од продажбата (го вклучува Хонг Конг, 2020: кинеските комитенти околу 83% од продажбата), избраните дистрибутери се претежно извозно ориентирани, факт кој ја минимизира изложеноста на ризик на кинескиот пазар. Според сознанијата, големите потрошувачи на Друштвото, до денес, не доживеале значителни финансиски потешкотии. Кредитниот квалитет на побарувањата од купувачите на 31 декември 2021 година се смета за добар. Кредитниот квалитет на побарувањата од купувачите и дадените аванси со состојба на датумот на Извештајот за финансиска состојба е обелоденет во Белешка 9.

3.4 Ризик од ликвидност

Друштвото ги контролира потребите за ликвидност преку внимателно следење на планираните плаќања на долговите за долгорочни финансиски обврски како и со планирање на паричниот прилив и одлив кој се очекува во секојдневното работење. Потребите за ликвидност се набљудуваат во различни временски интервали. Побарувањата на нето парични средства се споредуваат со расположливите средства за позајмување за да се утврди дали постои недостиг на средства. Оваа анализа покажува дали расположливите средства за позајмување се очекува да бидат доволни во предвидениот период. Друштвото чува парични средства кои овозможуваат управување со потребите од ликвидност за минимален период од 30 денови. Управувањето со долгорочните потреби од ликвидност се врши со помош на средства од кредитни линии.

Со состојба на 31 декември 2021 и 2020 година, договорната доспеаност на обврските на Друштвото (вклучувајќи исплата на камати, доколку е применливо) е прикажана во следната табела:

	Тековни 1 до 12 месеци (000 МКД)	1 до 5 години (000 МКД)	Нетековни Над 5 години (000 МКД)
На 31 декември 2021			
Позајмици со камата	-	-	-
Обврски кон добавувачи и останати обврски	54,922	-	-
	54,922	-	-
	Тековни 1 до 12 месеци (000 МКД)	1 до 5 години (000 МКД)	Нетековни Над 5 години (000 МКД)
На 31 декември 2020			
Позајмици со камата	9,711	38,845	12,140
Обврски кон добавувачи и останати обврски	63,496	-	-
	73,207	38,845	12,140

Наведените износи го рефлектираат договорниот недисконтиран паричен тек кој може да се разликува од евидентираната вредност на обврските на датумот на издавање на извештајот.

3.5 Управување со ризик на капитал

Целите на Друштвото при управување со капиталот се следните :

- Овозможување на Друштвото да продолжи со понатамошна континуирана деловна активност со цел да обезбеди приход за акционерите и бенефиции за други заинтересирани лица;
- Да одржи оптимална структура на капиталот со цел намалување на трошокот на капиталот.

Со цел да ја одржи или прилагоди структурата на својот капитал, Друштвото може да изврши корекција на износот на дивиденди исплатени на акционерите, да врати капитал на акционерите, да издаде нови акции или да продаде средства за да го намали долгот.

Показател на задолженост

Структурата на капиталот на Друштвото се состои од обврски, пари и парични еквиваленти и капитал, кој се состои од акционерски капитал, резерви, ревалоризациони вишоци и акумулирана добивка. Раководството ја анализира структурата на капиталот на годишна основа како однос на нето обврските по кредити во однос со вкупниот капитал.

Нето обврските по позајмици се пресметани како вкупни обврски по позајмици намалени за износот на паричните средства и паричните еквиваленти.

Управување со ризик на капитал (продолжува)
Показател на задолженост(продолжува)

Показателот на задолженоста на крајот на годината е прикажан како што следи:

	2021 (000 МКД)	2020 (000 МКД)
Позајмици	-	60,696
Парични средства и еквиваленти и финансиски побарувања	(893,904)	(708,514)
Нето обврски	(893,904)	(647,818)
Акционерски капитал	2,649,117	2,382,920
Показател на задолженост	-	-

3.6 Проценка на објективната вредност

Објективна вредност претставува вредност за која едно средство може да биде заменето или некоја обврска подмирена под нормални комерцијални услови. На 31 декември 2021 и 2020 година не е презентирани финансиски инструмент по објективна вредност.

3.6.1 Финансиски инструменти кои не се евидентирани по објективна вредност

Следната табела ја прикажува евидентираната вредност и објективната вредност на оние финансиски средства и обврски кои во Извештајот на финансиската состојба не се евидентирани според објективната вредност:

	Евидентирана вредност		Објективна вредност	
	2021 (000 МКД)	2020 (000 МКД)	2021 (000 МКД)	2020 (000 МКД)
Средства				
Побарувања од купувачи, нето	499,451	330,308	499,451	330,308
Финансиски побарувања	249,169	247,314	249,169	247,314
Парични средства и еквиваленти	644,735	461,200	644,735	461,200
Вкупно средства	1,393,355	1,038,822	1,393,355	1,038,822
Обврски				
Позајмици	-	60,696	-	60,696
Обврски кон добавувачи и останати обврски (без обврски за данок)	54,922	63,496	54,922	63,496
Вкупно обврски	54,922	124,192	54,922	124,192

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се мерат по амортизирана набавна вредност намалена за резервирање поради оштетување. Нивната објективна вредност е еднаква со нивната евидентирана вредност поради краткорочното доспевање.

Останати финансиски средства

Објективната вредност на монетарните средства кои ги вклучуваат паричните средства и еквиваленти се смета дека е приближна на нивната евидентирана вредност поради доспеаноста која е пократка од 3 месеци.

Обврски кон добавувачи и обврски од позајмици

Објективната вредност на обврските кон добавувачи и останатите обврски е приближна на евидентираната вредност поради нивното краткорочно доспевање. Објективната вредност на позајмиците со варијабилна каматна стапка е приближна на евидентираната вредност поради прилагодувањата на каматните стапки за специфични финансиски обврски кон пазарните каматни стапки за слични инструменти.

4 **Значајни сметководствени проценки**

При примената на сметководствените политики на Друштвото, опишани во Белешка 2 од Раководството на Друштвото се бара да врши проценки и прави претпоставки за евидентирани износи на средствата и обврските кои не се јасно воочливи од други извори. Проценките и придружните претпоставки се засновуваат на минати искуства и други фактори, за кои се смета дека се релевантни. При тоа, фактичките резултати може да отстапуваат од таквите проценки.

Проценките и главните претпоставки се проверуваат тековно. Ревидираните сметководствени проценки се признаваат во периодот во кој истите се ревидирани доколку таквото ревидирање влијае само за или во тој период, како и за идни периоди, доколку ревидирањата влијаат за тековниот и идните периоди.

Несигурност во проценките

Оштетување на нефинансиски средства

При проценка на исправката на вредноста, Раководството го проценува надоместливиот износ на секое средство или групи кои генерираат готовина врз основа на очекуваните идни парични текови и примена на каматна стапка за нивно дисконтирање. Овие претпоставки, Друштвото ги проверува на годишно ниво. Несигурноста за проценка се однесува на претпоставки за идните резултати од работењето и утврдување на соодветна стапка за дисконтирање. Раководството на Компанијата го зеде во предвид целокупното влијание на КОВИД-19 и глобална политичка – економска и енергетска криза при проценка на исправката на вредноста и смета дека нема ефект врз исправката на вредноста на средствата.

Оштетување на финансиски средства

Оштетување на побарувања од купувачи и останати побарувања

Друштвото пресметува оштетување на побарувања од купувачи и останати побарувања врз основа на проценети загуби што резултираат од неможноста на купувачите да ги извршат бараните плаќања. Проценката се базира на старосната структура на побарувањата од купувачи и отпишувањата во минатото, кредитоспособноста на купувачите и промените во условите за плаќање на купувачите, кога се евалуира адекватноста на загубата поради оштетување за спорните побарувања. Тука се вклучени претпоставки за однесувањето на купувачите во иднина и резултиракката наплата во иднина. Ако се влошува финансиската состојба на купувачите, реалното отпишување на тековно постоечките побарувања може да биде поголемо од очекуваното и може да го надмине нивото на досега признатите загуби поради оштетување. Во текот на 2021 година не се направени промени во претходно користените претпоставки.

Корисниот век на средствата кои се амортизираат

Раководството врши проверка на корисниот век на средствата кои се амортизираат на секој датум на известување. Раководството проценило дека корисниот век го претставува очекуваното користење на средството. Евидентирани износи се анализирани во Белешка 5 и 6. Сепак, фактичките резултати може да се разликуваат поради технолошката застареност.

Залихи

Залихите се вреднувани по пониската помеѓу набавната и нето реализационата вредност. При процената на нето реализационата вредност, клучни претпоставки кои ги користи Друштвото се проценетите трошоци за продажба и очекуваната продажна цена. Овие претпоставки, Друштвото ги проверува на годишно ниво. Друштвото ги зема предвид најобјективните докази / податоци кои се на располагање во периодот кога се правени проценките.

Резервирања

Резервирањата се проверуваат на секој датум на Извештајот за финансиската состојба и се коригираат со цел да се рефлектира најдобрата тековна проценка. Кога ефектот на времената вредност на парите е материјален, износот на резервирањето претставува сегашна вредност на трошоците кои се очекува да се појават за подмирување на обврската. Во текот на 2021 година не се направени промени во претходно користените претпоставки.

5 Недвижности, постројки и опрема

	Земјиште и згради	Машини и опрема	Инвестиции во тек	Вкупно
На 01 јануари 2020				
Набавна или ревалоризациона вредност	371,222	1,495,636	48,788	1,915,646
Исправка на вредноста и оштетување	(188,843)	(916,754)	-	(1,105,597)
Нето евидентирана вредност	182,379	578,882	48,788	810,049
Година што завршува на 31 декември 2020				
Почетна нето евидентирана вредност	182,379	578,882	48,788	810,049
Набавки, нето од трансфери од инв. во тек	22,972	233,966	46,798	273,736
Отуѓувања, нето	(2,345)	(1,932)	-	(4,277)
(Депрецијација) за годината	(9,672)	(116,546)	-	(126,218)
Крајна нето евидентирана вредност	193,334	694,370	95,586	953,290
На 31 декември 2020 / 01 јануари 2021				
Набавна или ревалоризациона вредност	385,004	1,678,007	95,586	2,158,597
Исправка на вредноста и оштетување	(191,670)	(1,013,637)	-	(1,205,307)
Нето евидентирана вредност	193,334	664,370	95,586	953,290
Година што завршува на 31 декември 2021				
Почетна нето евидентирана вредност	193,334	664,370	95,586	953,290
Набавки, нето од трансфери од инв. во тек	32,851	100,291	(62,243)	70,899
Отуѓувања, нето	(506)	(1,034)	-	(1,540)
(Депрецијација) за годината	(9,939)	(113,320)	-	(123,259)
Крајна нето евидентирана вредност	215,740	650,307	33,343	899,390
На 31 декември 2021				
Набавна или ревалоризациона вредност	416,425	1,770,681	33,343	2,220,449
Исправка на вредноста и оштетување	(200,685)	(1,120,374)	-	(1,321,059)
Нето евидентирана вредност	215,740	650,307	33,343	899,390

Отуѓувања

Во текот на 2021 година, Друштвото расходува опрема, мебел, компјутерски хардвер и софтвер чија нето сегашна вредност изнесува 1,543 илјади денари (2020: 3,382 илјади денари) која е вклучена во административни и продажни трошоци (види Белешка 18).

Во текот на 2021 година, Друштвото продаде транспортни средства чија нето сегашна вредност изнесува 0 илјади денари (2020: 895 илјади денари). Продажната вредност на продадената опрема изнесува 358 илјади денари (2020: 1,233 илјади денари). Остварена е добивка од овие трансакции во износ од 358 илјади денари (2020: 338 илјади денари), која е вклучена во останати деловни приходи (биди Белешка 20).

Инвестиции во тек

На 31 декември 2021 година, инвестициите во тек во износ од 33,343 илјади денари (2020: 95,586 илјади денари) се однесуваат на трошоците за реновирање во рамките на фабриката, вклучувајќи хала за четири гатери и хала за два други гатери во фабриката. Исто така, се работеше на поставување на нова бензинска станица во рудникот и поголеми ремонти на опремата.

Залог врз недвижностите, постројките и опремата

Со состојба на ден 31 декември 2021, Друштвото има дадено заложни права - хипотеки врз дел од своите недвижности (види Белешка 13). На датумот на известување, нето евидентираната вредност на овие средства изнесува 110,190 илјади денари, додека нивната проценета вредност изнесува 205,563 илјади денари (2020: 205,563 илјади денари) (види Белешка 27).

6 Нематеријални средства

	Софтвер	Трговски значи	Средства за истраж. и развој	Немат. сред. во подготовка	Вкупно
На 1 јануари 2020					
Набав.или ревалор.вредност	16,480	13,382	190,529	642	221,033
Исправка на вредноста	(11,324)	(10,040)	(102,739)	-	(124,103)
Нето евидентирана вредност	5,156	3,342	87,790	642	96,930
Година што завршува на 31 декември 2020					
Почетна нето евидент.вредност	5, 156	3,342	87,790	642	96,930
Набавки, нето од преноси од инвестиции во тек	324	597	441	809	2,171
(Амортизација) за годината	(1,421)	(805)	(11,096)	-	(13,322)
Нето евидентирана вредност	4,059	3,134	77,135	1,451	85,779
На 31 декември 2020 / 1 јануари 2021					
Набав.или ревалор.вредност	16,804	13,979	190,970	1,451	223,204
Исправка на вредноста	(12,745)	(10,845)	(113,835)	-	(137,425)
Нето евидентирана вредност	4,059	3,134	77,135	1,451	85,779
Година што завршува на 31 декември 2021					
Почетна нето евидент.вредност	4,059	3,134	77,135	1,451	85,779
Набавки, нето од преноси од инвестиции во тек	146	820	2,047	(235)	2,778
Отуѓувања, нето	(3)	-	-	-	(3)
(Амортизација) за годината	(1,406)	(898)	(11,537)	-	(13,841)
Нето евидентирана вредност	2,796	3,056	67,645	1,216	74,713
На 31 декември 2021					
Набав.или ревалор.вредност	16,947	14,799	193,017	1,216	225,979
Исправка на вредноста	(14,151)	(11,743)	(125,372)	-	(151,266)
Нето евидентирана вредност	2,796	3,056	67,645	1,216	74,713

Средства за истражување и развој

Со состојба на 31 декември 2021 година, салдото на средствата за истражување и развој во износ од 67,645 илјади денари (2020: 77,135 илјади денари) вклучува трошоци за отварање на нови рудни подрачја со преостанат период на амортизација од 9 години, како и геофизичко истражување и подготовка на 10-годишен план за рудникот.

Нематеријални средства во подготовка

Со состојба на 31 декември 2021 година, салдото на нематеријалните средства во подготовка изнесува 1,216 илјади денари (2020: 1,451 илјади денари) и се однесува на проекти за рудник и фабрика и новата веб страна на компанијата.

Алокација на трошокот за депрецијација и амортизација

Од вкупната амортизација и депрецијација за годината што заврши на 31 декември 2021 во износ од 137,100 илјади денари (2020: 139,540 илјади денари) обелоденето во Белешката 23, износот од 131,029 илјади денари (2020: 133,523 илјади денари) е алоциран во цена на чинење на продажбата, додека преостанатите 6,071 илјади денари (2020: 6,017 илјади денари) - во административни и продажни трошоци (види Белешка 18).

7 Финансиски инструменти по категории

Евидентираниите вредности на финансиските средства и обврски на Друштвото признаени на датумот на Извештајот за финансиска состојба за објавените периоди можат исто така да бидат категоризирани на следниов начин:

	2021	2020
Средства		
Кредити и побарувања		
Побарувања од купувачи и останати побарувања	499,451	330,308
Финансиски побарувања	249,169	247,314
Парични средства и еквиваленти	644,735	461,200
	1,393,355	1,038,822
Обврски		
Останатите финансиски обврски по амортизирана набавна вредност		
Позајмици со камата	-	60,696
Обврски кон добавувачи и останати обврски	54,922	63,496
	54,922	124,192

8 Залихи

	2021	2020
Производство во тек	188,554	199,884
Готови производи	61,270	51,614
Резервни делови	49,604	58,760
Суровини	11,824	14,691
Трговски стоки	4,666	4,666
Останато	1,341	1,507
	317,259	331,122

Во текот на 2021 година, Друштвото призна трошок за растур, расипување и крш во износ од 7,277 илјади денари (2020: 25,326 илјади денари) и кусоци во износ од 36 илјади денари (2020: 0 илјади денари) вклучен во административни и продажни трошоци (види Белешка 18 и 23).

Понатаму во текот на 2021 година, Друштвото изврши проценка на нето реализационата вредност на залихите врз основа на што ја намали нивната вредност во вкупен износ од 17,059 илјади денари (2020: 5,060 илјади денари). Нето износ од 16,581 илјади денари (2020: 5,060 илјади денари), намален за приходи од исправка на вредноста на претходно отпишани залихи во износ од 478 илјади денари се признаени во рамките на административни и продажни трошоци (види Белешка 18 и 23).

Во текот на 2021 година, Друштвото изврши проценка на нето реализационата вредност на резервните делови и материјалите врз основа на што ја намали нивната вредност во вкупен износ од 6,968 илјади денари (2020: 0 илјади денари) (види Белешка 23), признаени во административни и продажни трошоци (види Белешка 18).

Трошокот на залихите на суровините, материјалите, резервните делови и останатите залихи, вклучен во цената на чинење на продажбата за годината што заврши на 31 декември 2021 изнесува 213,736 илјади денари (2020: 206,013 илјади денари).

9 Побарувања од купувачи и останати побарувања

	2021	2020
Побарувања од купувачи		
Домашни купувачи	1,757	1,723
Странски купувачи	380,242	328,854
Побарувања од поврзани субјекти (види Белешка 24)	118,681	3,048
	500,680	333,625
Намалено за: резервирања за оштетување	(4,328)	(4,334)
	496,352	329,291
Останати побарувања		
Однапред платен ДДВ	9,509	13,816
Аванси на добавувачи	4,170	2,521
Одложени трошоци	1,910	2,420
Останати тековни побарувања	3,099	1,017
	18,688	19,774
Побарувања од купувачи и останати побарувања	515,040	349,065

Со состојба на 31 декември 2021 година кредитниот квалитет на портфолиото на побарувањата од купувачите и авансите кон добавувачите на Друштвото е како што следи:

	Недоспеани и неоштетени	Доспеани но неоштетени	Оштетени	Вкупно
Набавна вредност	376,793	119,559	4,328	500,680
Намалено за резервирање поради оштетување	-	-	(4,328)	(4,328)
	376,793	119,559	-	496,352

Со состојба на 31 декември 2020 година кредитниот квалитет на портфолиото на побарувањата од купувачите и авансите кон добавувачите на Друштвото е како што следи:

	Недоспеани и неоштетени	Доспеани но неоштетени	Оштетени	Вкупно
Набавна вредност	312,308	16,983	4,334	333,625
Намалено за резервирање поради оштетување	-	-	(4,334)	(4,334)
	312,308	16,983	-	329,291

Анализата на старосната структура на доспеани но неоштетени побарувања од купувачите и аванси на добавувачи со состојба на 31 декември 2021 година е како што следи:

	Домашни	Странски	Вкупно
До 1 година	247	119,312	119,559
Над 1 година	-	-	-
	247	119,312	119,559

Анализата на старосната структура на доспеани но неоштетени побарувања од купувачите и аванси на добавувачи со состојба на 31 декември 2020 година е како што следи:

	Домашни	Странски	Вкупно
До 1 година	214	16,769	16,983
Над 1 година	-	-	-
	214	16,769	16,983

Побарувања од купувачи и останати побарувања (продолжува)

Промените во сметката на резервирање поради оштетување на побарувањата од купувачите за годините коишто завршуваат на 31 декември 2021 и 2020 се како што следи:

	2021	2020
На 1 јануари	4,334	4,290
Отпис на оштетени претходно целосно резерирани побарувања	(11)	(6)
Приход од наплата на претходно резервирани поб. (Белешка 20)	-	(28)
Тековен расход од оштетување на побарувања (Белешка 18)	8	68
Курсни разлики	(3)	10
На 31 декември	4,328	4,334

Со состојба на 31 декември 2021 година, и врз основа на проценка на раководството, Друштвото изврши отпис на целосно ненаплатливи побарувања од купувачи непосредно на товар на тековните расходи, во износ од 98 илјади денари (2020: 7 илјади денари) (Белешка 18).

10 Финансиски побарувања

	2021	2020
Депозити во:		
Прокредит Банка АД Скопје	249,169	247,314
	249,169	247,314

11 Парични средства и еквиваленти

	2021	2020
Денарски и девизни сметки во банки	644,728	461,169
Готовина во благајна	7	31
	644,735	461,200

12 Капитал

Акционерски капитал

	Број на акции	Номин.вред. (000 МКД)	Вкупно (000 МКД)
Одобрени, издадени и во целост платени обични акции со номинална вредност од 1 Евро по акција			
	4,686,858	285,761	285,761
На 31 декември 2021 и 2020	4,686,858	285,761	285,761

Структурата на акционерскиот капитал со состојба на 31 декември 2021 и 2020 година, е како што следи:

	Број на акции	Износ во евра	%
Stone Works Holdings Cooperatief U.A. Netherlands	4,182,888	4,182,888	89,25
Piraeus Bank S.A. ²	468,700	468,700	10.00
Останати – малцинско учество	35,270	35,270	0,75
	4,686,858	4,686,858	100.00

Сите издадени акции се целосно платени. Имателите на обичните акции имаат право на глас во Собранието на Друштвото, право на исплата на дел од добивката и право на исплата на дел од остатокот од ликвидационата односно стечајната маса на Друштвото.

² Во својство на издавачот на сертификати ELPIS

Капитал (продолжува)

Резерви

	Законски и статутарни резерви	Резерви за реинвестирана добивка	Ревалоризац- иони резерви	Вкупно
На 01 јануари 2021	283,965	442,241	75,209	801,415
Трансфер во резерви за реинвестирана добивка од акумулирана добивка	-	92,500	-	92,500
Трансфер на резерви за реинвестирана добивка во акумулирана добивка	-	(50)	-	(50)
31 декември 2021	283,965	534,691	75,209	893,865
На 01 јануари 2020	283,965	196,241	75,534	555,740
Трансфер во резерви за реинвестирана добивка од акумулирана добивка	-	246,000	-	246,000
Трансфер на ревал. вишок од продадени и расходувани материјални средства	-	-	(325)	(325)
31 декември 2020	283,965	442,241	75,209	801,415

Законски резерви

Резервите, кои со состојба на 31 декември 2021 и 2020 изнесуваат 283,965 илјади денари, се создадени во текот на годините преку распределба на нето добивката по оданочување. Во согласност со законската регулатива, Друштвото има обврска секоја година да издвојува 5% од својата годишна нето добивка по оданочување, се додека нивото на тие резерви не достигне 10% од регистрираниот капитал.

Со одлука на Собранието на Друштвото, резервите може да се распределат за дивиденди на акционерите и/или за откуп на сопствени акции.

Реинвестирана добивка

На 28 мај 2021 година, согласно Одлука на Годишно Собрание на акционери број 02-2550/6, дел од добивката на друштвото за 2020 година во износ од 92,500 илјади денари беше распределена како Реинвестирана добивка и ќе биде искористена за финансирање на инвестиционата програма на Друштвото.

На 29 јуни 2020 година, согласно Одлука на Годишно Собрание на акционери број 02-3430/15, дел од добивката на друштвото за 2019 година во износ од 246,000 илјади денари беше распределена како Реинвестирана добивка и ќе биде искористена за финансирање на инвестиционата програма на Друштвото.

Ревалоризациони резерви

Ревалоризационите вишоци, кои со состојба на 31 декември 2021 и 2020 изнесуваат 75,209 илјади денари се иницијално создадени во текот на 2002 година, врз основа на извршена независна проценка на недвижностите, постројките и опремата на Друштвото. Последователните промени (префрлувања во нераспределена добивка) се однесуваат на делот на ревалоризационите вишоци вклучени во продадените недвижности, постројки и опрема.

Капитал (продолжува)

Дивиденди

На 10 септември 2021 година, согласно Одлука на Собрание на акционери 02-4382/2, акумулираните добивки остварени до 31 Декември 2020 година во износ од 645,662 илјади Денари се распределени за исплата на дивиденди. Во периодот заклучно со 31 Декември 2021 година Друштвото исплати дивиденди на своите акционери во вкупен износ од 638,602 илјади Денари од кои 6,930 илјади Денари отпаѓаат на данок на исплатени дивиденди.

13 Позајмици

	2021	2020
<u>Долгорочни позајмици со камата од домашни банки</u>		
Комерцијална Банка ад, Скопје (1,338,000 Еур; кам.стапка 6м.либор.+3,8%)	-	60,696
	-	60,696
Намалено за тековна доспеаност на долгорочни позајмици	-	(9,711)
Вкупно долгорочни позајмици	-	50,985

Позајмиците од домашни финансиски институции се обезбедени со хипотека на дел од имотот на Друштвото (види Белешка 27).

Вкупните новопозајмени средства по кредити и финансиски наем во текот на годината која заврши на 31 декември 2021 изнесуваат 0 илјади денари (2020: 0 илјади денари). Вкупните отплати во текот на истиот период изнесуваат 60,696 илјади денари (2020: 9,474 илјади денари).

Планот за отплата на долгорочните позајмици е како што следи:

	2021	2020
Во рок од 12 месеци	-	9,711
Во рок од 1 - 2 години	-	9,711
Во рок од 2 - 5 години	-	29,134
Над 5 години	-	12,140
	-	60,696

14 Обврски кон добавувачи и останати обврски

	2021	2020
Обврски кон добавувачи		
Домашни добавувачи	26,086	21,631
Странски добавувачи	10,400	22,770
Обврски кон поврзани субјекти (види Белешка 24)	-	-
	36,486	44,401
Останати тековни обврски		
Обврски кон вработените и раководството	17,938	18,600
Аванси од купувачи	2,545	4,488
Обврски по дивиденди (нето од поврзани даноци)	413	297
Пресметани одложени обврски	-	1,587
Обврски по камати	-	95
Останато	85	104
	20,981	25,171
Вкупно обврски кон добавувачи и останати обврски	57,467	69,572

15 Обврски кон државни институции

	2021	2020
Надомест за концесија и други давачки	6,500	3,726
Данок по задршка	371	405
Обврски за персонален данок	118	110
	6,989	4,241

16 Приходи од продажба

	2021	2020
Домашен Пазар	9,659	8,757
Странски пазари:		
-Кина ³	1,567,434	1,139,958
-Грција	242,200	162,873
-Балкан	22,508	18,472
-Останати пазари	14,878	34,996
Вкупна продажба на странски пазари	1,847,020	1,356,299
Вкупно приходи од продажба	1,856,679	1,365,056

17 Цена на чинење на продажбата

	2021	2020
Залиха на готови производи и недовршено п/во на 1 јануари	251,498	252,694
Зголемено за: Вкупно производство за годината завршена на 31 декември	581,650	577,551
Зголемено за: Приходи од исправка на вредноста на претходно отпишани залихи	-	797
Зголемено за: Приходи од исправка на вредноста на потрошените застарени материјали и резервни делови	637	-
Зголемено за: Трошоци на продадени различни материјали	175	30
Употреба на сопствени производи	(6,944)	(7,121)
Намалено за: Растур, расипување и крш (намалено за износот на ДДВ)	(6,167)	(23,627)
Кусоци (намалено за износот на ДДВ)	(15)	-
Намалено за: Расход од обезвреднување на залихи, нето (Белешка 8, 18, 23)	(16,581)	(5,060)
Расход од обезвреднување на застарени материјали и резервни делови (Белешка 8)	(6,968)	-
Намалено за: Приход од корекција на исправка на вредноста на продадените залихи	-	(797)
Намалено за: Приход од корекција на исправка на вредноста на потрошените застарени материјали и резервни делови	(637)	-
Намалено за: Залиха на гот.произв.и недовршено п/во на 31 декември	(249,824)	(251,498)
	546,824	542,969

³ Ја вклучува Кина и Хонг Конг

18 Административни и продажни трошоци

	2021		2020	
	Административни	Продажни	Административни	Продажни
Трошоци на вработени (Белешка 19)	74,169	9,743	44,680	10,895
Маркетинг и промоции	7,301	120	10,754	101
Услуги	5,549	1,494	3,741	7,420
Професионални консултантски услуги	5,289	-	6,767	-
Амортизација и депрецијација (Белешка 5 и 6)	4,463	1,608	3,412	2,605
Материјали, резервни делови и енергија	3,356	3,729	2,161	2,675
Трошоци за оперативен наем	1,317	-	1,311	-
Даноци и останати надоместоци	918	172	972	130
Транспорт на производи	-	142,357	-	124,698
Расход од обезвреднување на залихите (Белешка 8, 17, 23)	-	16,581	-	5,060
Растур, расипување и крш (Белешка 8, 23)	-	7,277	-	25,326
Расход од обезвреднување на застарени материјали и резервни делови (Белешка 8)	-	6,968	-	-
Нето евидентирана вредност на отпишана опрема (Белешка 5)	-	1,543	-	3,382
Расход од оштетување и отпис на побарувања од купувачи (Белешка 9)	-	106	-	75
Кусоци (Белешка 8, 23)	-	36	-	-
Останати трошоци и провизии	2,645	684	20,266	4,141
	105,007	192,418	94,064	186,508

19 Трошоци на вработени

	2021	2020
Нето плати	140,886	146,533
Персонален данок и задолжителни придонеси	65,738	72,119
Трошоци за деловни патувања	1,061	235
Останати надоместоци	51,909	25,534
	259,594	244,421

Од вкупните трошоци на вработените за годината која завршува на 31 декември 2021 во износ од 259,594 илјади денари (2020: 244,421 илјади денари), износот од 175,682 илјади денари е алоциран во цена на чинење на продажбата (2020: 188,846 илјади денари), додека преостанатите 83,912 илјади денари (2020: 55,575 илјади денари) во административни и продажни трошоци (види Белешка 18).

20 Останати деловни приходи

	2021	2020
Приходи од префактурирање на транспорти трошоци и др. услуги	7,687	-
- минус: Трошоци поврзани со погоре наведените услуги	(7,398)	-
Приход од дополнително здравствено осигурување	857	857
Продадени материјали	840	955
Отпис на обврски и вишоци по попис	783	783
Добивка од продадени недвижности, постројки и опрема (Бел. 5)	358	338
Приходи од наплата по судски одлуки	11	-
Приход од наемнини	3	-
Приход од отпис на дивиденди	-	124
Приход од наплата на претходно резервирани побарувања (Бел. 9)	-	28
Останати приходи	285	434
	3,426	3,519

21 Финансиски приходи и расходи

	2021	2020
Финансиски приходи		
Приходи по камати	2,159	1,751
Позитивни курсни разлики	14,153	5,659
	16,312	7,410
Финансиски расходи		
Трошоци по камати	(1,106)	(2,492)
Банкарски провизии	(4,743)	(3,896)
Негативни курсни разлики	(16,902)	(3,698)
	(22,751)	(10,086)
Финансиски (расходи), нето	(6,439)	(2,676)

22 Данок на добивка

Усогласувањето на данокот од добивка со добивката според Извештајот за сеопфатната добивка за 2021 и 2020 е како што следи:

	2021	2020
Добивка пред оданочување	1,009,417	542,358
Неодбитни трошоци за даночни цели	62,133	53,457
Приходи кои не подлежат на данок	(55,233)	(247,307)
На 31 декември	1,016,317	348,508
Данок по стапка од 10%	101,632	34,851
Намалување	(4,079)	(3,870)
Даночен расход	97,553	30,981
Ефективна даночна стапка	9,66%	5,71%

23 Трошоци според нивната природа

	2021	2020
Трошоци за вработени (Бел. 19)	259,594	244,421
Транспорт на производи	142,357	124,698
Амортизација и депрецијација (Бел. 5, 6)	137,100	139,540
Енергија и вода	122,631	105,549
Потрошени материјали, резервни делови и ситен инвентар	99,696	89,705
Услуги	23,107	31,104
Расход од обезвреднување на залихи* (Бел. 8, 18)	16,581	5,060
Маркетинг и промоции	7,421	10,855
Растур, расипување и крш (Белешка 8, 18)	7,277	25,326
Расход од обезвреднување на застарени материјали и резервни делови (Белешка 8)	6,968	-
Даноци и останати надоместоци	6,235	5,386
Професионални консултантски услуги	5,289	6,767
Останати трошоци и провизии	3,330	24,407
Нето евидентирана вредност на отпишана и продадена опрема (Бел. 5)	1,543	3,382
Трошоци за оперативен наем (Белешка 27)	1,317	1,311
Осигурување	899	895
Репрезентација	871	1,121
Транспортни трошоци	489	1,885
Расход од оштетување и отпис на побарувања (Бел. 9)	106	75
Кусоци (Белешка 8, 18)	36	-
	842,847	821,487
Промена на вредноста на залихите на готов производ и недовршен производство (Белешки 8 и 17)	1,402	(2,054)
	844,249	823,541

Трошоци според нивната природа (продолжува)

*Расходот од обезвреднување на залихи во износ од 16,581 илјади денари (2020: 5,060 илјади денари) е прикажан во нето износ од признаени расходи 17,059 илјади денари (2020: 5,060 илјади денари) (Белешка 8) и приходи од исправка на вредноста на претходно отпишани залихи во износ од 478 илјади денари (2020: 0 илјади денари) (види Белешка 17).

24 Трансакции со поврзани субјекти

Табелата во продолжение го прикажува обемот и салдата од трансакциите со поврзаните субјекти со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2021 и 2020:

31 декември 2021	Побарувања	Обврски	Приходи	Набавки
Stone Works Holding Cooperatief U.A Netherlands	-	-	-	-
Pavlidis S.A. Marble-Granite Drama Greece	118,681	-	248,586	19,597
Надоместоци за раководството	-	-	-	24,827
	118,681	-	248,586	44,424

31 декември 2020	Побарувања	Обврски	Приходи	Расходи
Stone Works Holding Cooperatief U.A Netherlands	-	-	-	-
Pavlidis S.A. Marble-Granite Drama Greece	3,048	-	163,317	25,148
Надоместоци за раководството	-	-	-	36,374
	3,048	-	163,317	61,522

25 Заработувачка по акција

Основната, воедно и разводнетата заработувачка по акција е пресметана по пат на делење на добивката која припаѓа на имателите на обични акции со пондерираниот просечен број на обични акции во оптек во текот на годината.

	2021	2020
Добивка расположлива на акционерите на Друштвото	911,864	511,377
Просечен пондериран број на обични акции (Бел 12)	4,686,858	4,686,858
Основна и разводнета заработувачка по акција (МКД по акција)	194.60	109.10

26 Неизвесни обврски

Гаранции

Со состојба на 31 декември 2021 и 2020 година, Друштвото нема издадени гаранции.

Судски спорови

Со состојба на 31 декември 2021 година, проценетата денарска противвредност на судските постапки покренати против Друштвото изнесува вкупно 80 илјади денари (2020: 2,544 илјади денари). Не се антиципирани материјално значајни обврски кои би произлегле од овие судски постапки, бидејќи професионалните правни совети покажуваат дека нема веројатност за појава на значителни загуби.

Неизвесни обврски (продолжува)

Даночни инспекции

Заклучно со 31 декември 2021 година извршени се следните даночни инспекции од страна на даночните органи:

- За ДДВ до 30 јуни 2009; и освен контрола направена за Јуни 2019
- За персонален данок на доход за периодот од 1 јануари 2007 до 31 декември 2008;
- За данок на добивка за периодот од 1 јануари 2007 до 31 декември 2012;
- За даноци на концесии до 31 декември 2011;
- За данок по задршка до 31 март 2012.

За неревидираниот даночен период, постои ризик од утврдување на дополнителни даноци и евентуални санкции доколку биде извршена таква даночна инспекција. Друштвото врши редовна проценка на потенцијалните обврски кои се очекува да произлезат од даночните инспекции од изминатите години. Раководството смета дека износите кои би можеле да се појават нема да имаат значаен ефект врз финансиските резултати и пресметаниот данок на добивка.

Врз основа на измените во Законот за данок на добивка во 2019 година, со состојба на 31 декември 2021 година, Друштвото има обврска да изготви Извештај за трансферни цени за 2021 година најдоцна до 30 септември 2022 година (за 2020: најдоцна до 30 септември 2021 година) согласно Правилникот за формата и содржината на Извештајот за трансферни цени, видовите методи за утврдување на цената на трансакцијата во согласност со принципот „дофат на рака“ и начинот на нивна примена („Службен весник на РСМ бр. 50/2019“). Извештајот за трансферни цени за 2020 беше изготвен и поднесен до 30 септември 2021 и до датумот на овие финансиски извештаи, Друштвото не изготви Извештај за трансферните цени за 2021 година. Раководството на Друштвото оценува дека таквите износи што можат да се појават нема да имаат никаков материјален ефект врз финансиските извештаи и пријавените даноци.

27 Преземени обврски

Хипотеки

Обезбедените хипотеки со проценета вредност се како што следи:

	2021	2020
Недвижности, постројки и опрема	146,294	146,294
Машини и опрема	59,269	59,269
	205,563	205,563

Обезбедените хипотеки по нето сегашна вредност се како што следи:

	2021	2020
Недвижности, постројки и опрема	70,018	71,621
Машини и опрема	40,172	47,185
	110,190	118,806

Плаќања за оперативен наем

Со состојба на 31 декември 2021 и 2020 година, плаќањата за оперативен наем се однесуваат на наем на возила. Распоредот за плаќање на оперативниот наем е како што следи:

	2021	2020
Плаќања за оперативен наем		
Сегашна вредност на плаќањето:		
Во рок од 1 година	695	1,290
Во рок од 1-5 години	-	696
	695	1,986

Превземени обврски (продолжува)

Во текот на 2021 година, Друштвото призна трошоци за наеми во износ од 1,317 илјади денари (2020: 1,311 илјади денари) (Белешка 23).

28 Договори за концесија

Во текот на 2000 и 2001 година, Друштвото и Министерството за Економија на Република Северна Македонија потпишаа неколку договори за концесија за целите на истражување и експлоатација на локални наоѓалишта на ресурси за мермер. Согласно иницијалните одредби, Друштвото има добиено концесија за горенаведените активности за период од 30 години.

Во продолжение се дадени основните одредби од договорите за концесија согласно со кои Друштвото ги има следните обврски:

- Годишен надоместок за користење на локацијата за која е издадена концесијата во износ од 284 илјади денари (31 декември 2020: 190 илјади Денари), и
- Надоместок за концесија на продадени количини на комерцијален мермер врз основа на Методологијата утврдена од Министерството за Економија на РМ за:
 - блокови 5% од вредноста на материјалот утврден во износ од 23,4 илјади денари по метар кубен (31 декември 2020: 18 илјади денари по метар кубен);
 - томболони 5% од вредноста на материјалот утврден на 11,7 илјади денари по метар кубен (31 декември 2020: 9 илјади денари по метар кубен);
 - материјал различен од блокови и томболони, кршен или мелен 20 денари по тон.

29 Известување по оперативни сегменти

На 31 декември 2021 и 2020 година, Друштвото е организирано во следниве деловни сегменти:

- рудник;
- фабрика.

Резултатите од работењето по сегменти за годините што завршуваат на 31 декември 2021 и 2020 се како што следат:

	Рудник	Фабрика	Вкупно
Година што завршува на 31 декември 2021			
Продажба	1,826,699	29,980	1,856,679
Добивка/Загуба од редовно работење	1,019,902	(4,046)	1,015,856
Финансиски резултат, нето			(6,439)
Добивка пред оданочување			1,009,417
Данок од добивка			(97,553)
Добивка за годината			911,864
Останата сеопфатна добивка			-
Вкупна сеопфатна добивка за годината			911,864
Година што завршува на 31 декември 2020			
Продажба	1,328,961	36,095	1,365,056
Добивка од редовно работење	543,514	1,520	545,034
Финансиски резултат, нето			(2,676)
Добивка пред оданочување			542,358
Данок од добивка			(30,981)
Добивка за годината			511,377
Останата сеопфатна добивка			-
Вкупна сеопфатна добивка за годината			511,377

Известување по оперативни сегменти (продолжува)

Сегментните средства и обврски на 31 декември 2021 и 2020 година се како што следи:

	Рудник	Фабрика	Вкупно
31 декември 2021			
Вкупно средства	2,265,299	448,274	2,713,573
Обврски	63,415	1,041	64,456
Инвестиции	30,967	42,710	73,677
31 декември 2020			
Вкупно средства	2,078,378	439,051	2,517,429
Обврски	132,556	1,953	134,509
Инвестиции	200,716	75,191	275,907

Продажбата по географски региони е како што следи:

	2021	2020
Македонија	9,659	8,757
Кина ⁴	1,567,434	1,139,958
Грција	242,200	162,873
Земји од Балкан	22,508	18,472
Останати	14,878	34,996
	1,856,679	1,365,056

Во текот на 2021 година, Друштвото оствари приходи во износ од 732,673 илјади денари или 39,43% (2020: 359,645 илјади денари или 26,30%) од два поединечни купувачи (еден од Кина и еден од Грција), кој секој поединечно изнесува повеќе од 10% од вкупните приходи (2020: два поединечни купувачи (еден од Кина и еден од Грција), кој секој поединечно изнесува повеќе од 10% од вкупните приходи.

30 Настани по датумот на известување

По 31 декември 2021 година - датумот на известувањето, до денот на одобрувањето на овие финансиски извештаи, следниов настан е материјално значаен за објавување во овие финансиски извештаи:

- Друштвото нема директна изложеност на рускиот и украинскиот пазар. Сепак, конфликтот може да има негативен ефект врз работењето на Друштвото поради глобалната економска и енергетска криза. Раководството на Друштвото се уште не може со разумна сигурност материјално да го квантифицира влијанието на кризата. Раководството на Друштвото оценува дека, до датумот на издавањето на овие посебни финансиски извештаи, работењето и финансиската состојба на Друштвото се материјално непроменети како резултат на кризата.

Раководството на Друштвото смета дека овој настан е некорективен настан по периодот на известување.

⁴ Ја вклучува Кина и Хонг Конг

Прилози

Прилог 1 - Годишна сметка со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2021

Прилог 2 - Годишен извештај за работењето со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2021

